Gemeente Wijchen

Plan van Aanpak Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) gemeente Wijchen

September 2023

Gezond & Actief Wijchen

Inhoud

1. Inleiding 3
1.1 GALA 3
1.2 Proces 4
1.3 Leeswijzer 5
2. Ambitie 5
2.1 Leidende principes 5
2.2 Visie en Doelen 7
3. Hoe gaan we dit bereiken? 10
3.1 Sportakkoord 10
3.2 Brede Regeling Combinatiefunctionarissen 11
3.3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden 12
3.4 Kansrijke Start 12
3.5 Mentale Gezondheid 12
3.6 Aanpak Overgewicht en obesitas 12
3.7 Valpreventie 12
3.8 Leefomgeving 13
3.9 OKO (opgroeien in een kansrijke omgeving) & Vroegsignalering alcoholproblematiek 13
3.10 Versterken sociale basis 13
3.11 Mantelzorg 13
3.12 Eenzaamheid 13
3.13 Welzijn op Recept 14
3.14 Versterken kennis- en adviesfunctie GGD 14
3.15 Coördinatiekosten regionale aanpak en preventie 14
4. Waar we extra aandacht aan willen besteden 15
4.1 Inwoners bereiken en betrekken 15
4.2 Monitoring en Evaluatie 15
4.3 Samenwerking 16
4.4 Communicatie 16
5. Onze activiteiten in 2024 17
Bijlage 1 Huidige situatie Wijchen 18
Bijlage 2 Verbinding met andere trajecten 22
Bijlage 3 Data 23
Bijlage 4 Overzicht van doelen en inspanningen 28

1. Inleiding

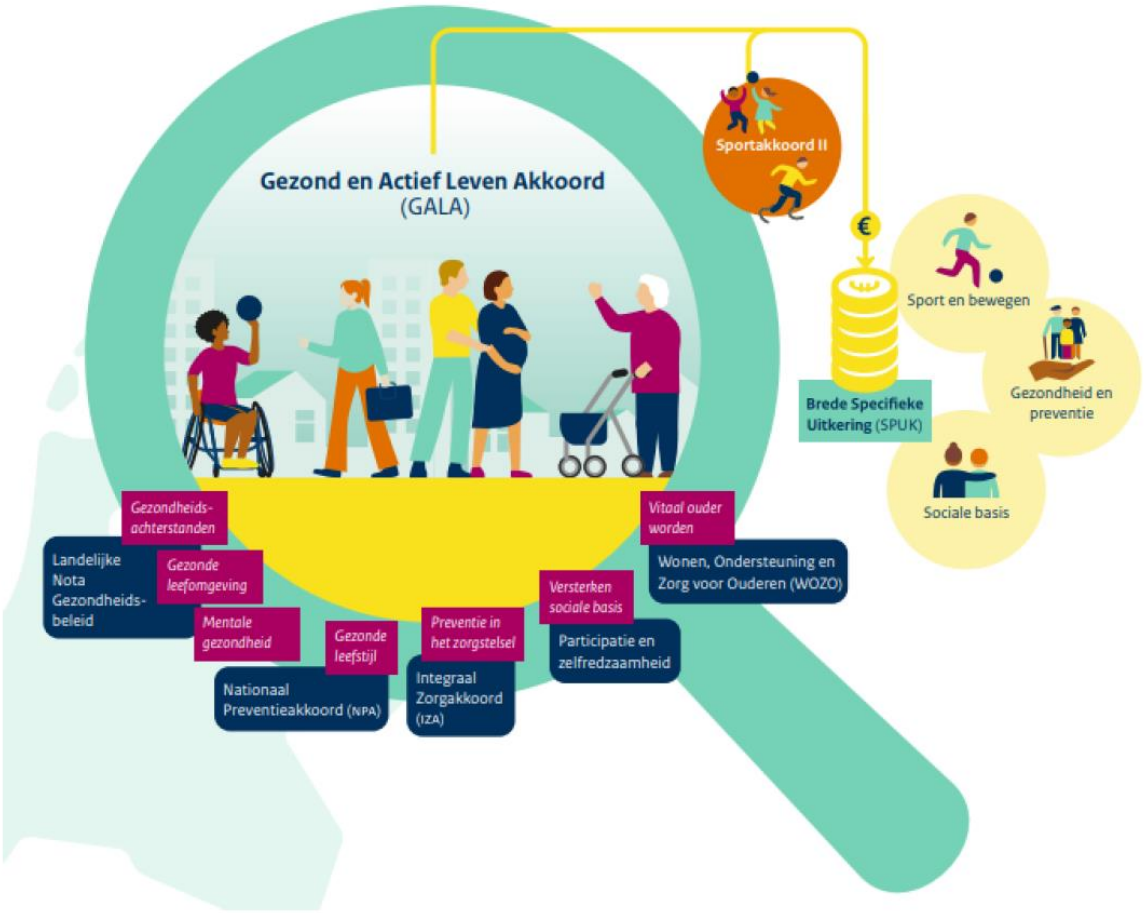
1.1 GALA

Nederland staat voor een grote opgave. De focus verschuift van ziekte en zorg naar gezondheid en gedrag. We willen voorkomen dat mensen ziek worden, vereenzamen of mentale klachten ontwikkelen en de instroom in (duurdere) zorgvoorzieningen beperken. Daarvoor hebben gemeenten akkoorden gesloten met de Rijksoverheid, zorgverzekeraars, zorgpartijen en GGD'en.

Het gezamenlijke doel is een gezonde generatie in 2040, met weerbare, gezonde mensen die kunnen opgroeien, leven, wonen, werken en recreëren in een gezonde leefomgeving. Met het Gezond en Actief Leven Akkoord (GALA) bouwen gemeenten, partners en inwoners aan het fundament voor een gerichte lokale en regionale aanpak op het gebied van preventie, gezondheid en sociale basis.

We werken samen vanuit een integrale aanpak van preventie en een brede blik op gezondheid. Dit betekent dat we aandacht hebben voor de achterliggende factoren die invloed hebben op gezondheid, zoals armoede en leefomgeving. En dat we met verschillende beleidsterreinen samenwerken aan dezelfde doelen.

Het GALA is één van de vijf akkoorden en/of programma's die met elkaar zijn verbonden op het vlak van gezonde leefstijl, zorg, sport en omgeving. Onderstaand figuur laat in één oogopslag zien hoe dit met elkaar verbonden is.

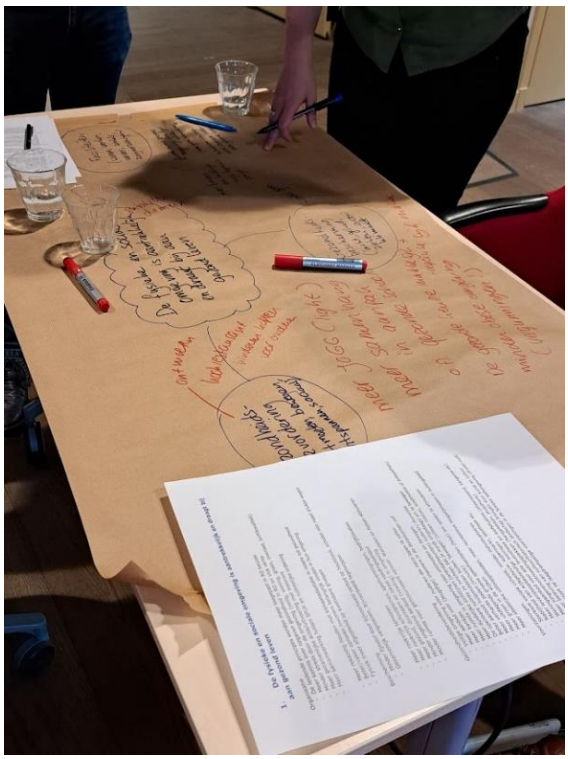

1.2 Proces

Dit plan van aanpak is een lokale uitwerking van het GALA waarbij we verder ingaan op wat we willen bereiken, waar we op voortbouwen en hoe we dit gaan doen. De gemeente Druten en Wijchen hebben samen het proces om tot een plan te komen doorlopen, maar hebben als resultaat een eigen plan met accentverschillen. We begonnen als gemeente niet met niks. We vonden dat de doelen van GALA aan moeten sluiten bij die van onszelf. Daarom herformuleerden we onze eigen visie op gezondheid en preventie in onze gemeente. Wat speelt hier? Wat is hier nu belangrijk en hoe is dat in de toekomst?

Gezondheid en preventie heeft veel raakvlakken met andere thema's, zoals bewegen, leefomgeving en armoede. Daarom kozen we voor een brede aanpak om dit plan van aanpak te maken. We inventariseerden al onze huidige activiteiten en doelen, en kwamen met gemeenteambtenaren uit diverse beleidsterreinen bijeen om een conceptversie te maken van onze gezamenlijke visie en hoofddoelen. Daarna werkten we met partners uit het sociaal domein, vertegenwoordigers van inwoners, bestuurders van bijvoorbeeld scholen en welzijnsorganisaties en een bredere vertegenwoordiging vanuit het gemeentehuis aan de uitwerking van deze doelen. We stelden een overzicht van onze doelen en leidende principes op. Deze doelen zijn vervolgens nog in twee open inloopsessies gedeeld en besproken met geïnteresseerden, zoals zorgverleners en vrijwilligers.

Het doel van beide sessies was om een visie te creëren waar iedereen achter staat en overeenstemming te bereiken over de hoofddoelen en de leidende principes. Wel hebben we veel neuzen dezelfde kant op weten te krijgen. We hebben de doelen en belangen van verschillende beleidsvelden, en die van onze partners, gekoppeld aan de hoofdthema's van ons GALA plan van aanpak en zijn een netwerk gestart dat kan groeien en doorlopend bijdraagt aan meer preventie en gezonder en actiever leven.

Dit plan van aanpak is een plan dat vooral de hoofdlijnen laat zien. Er zijn op verschillende thema's onderdelen die verder uitgewerkt moeten worden. Het huidige overzicht van doelen en inspanningen is terug te vinden in bijlage 1. Met een werkgroep die bestaat uit

ambtenaren die raakvlakken hebben met de thema's uit het GALA, werken we aan een structuur voor het vervolg.

Het plan van aanpak is tot stand gekomen met inbreng de volgende partijen: GGD Gelderland-Zuid, MeerVoormekaar, Groeisaam PO, Pax Christi College, KION, Bendefit, Actief Maas en Waal, Kans en Kleur, Adviesraad Sociaal Domein Druten, WMO Raad Wijchen, ZZG Zorggroep, Iriszorg, MEE, Sterker en verschillende fysiotherapeuten en voedingsdeskundigen.

1.3 Leeswijzer

In hoofdstuk 2 lichten we onze leidende principes en hoofddoelstellingen toe. In hoofdstuk 3 schetsen we een globale tijdlijn en geven we aan hoe we inzetten op de landelijke GALA thema's en hoe deze bijdragen aan onze vijf hoofddoelstellingen. In hoofdstuk 4 staan we kort stil bij randvoorwaardelijke en essentiële zaken die nodig zijn zodat we onze doelen behalen. Hoofdstuk 5 schetst onze eerstvolgende stappen.

In de bijlagen laten we zien waar we staan: wat doen we al? Welke verbindingen zien we met bestaande trajecten en wat zeggen de data over de huidige situatie?

2. Ambitie

2.1 Leidende principes

Naast overeenstemming over doelstellingen, hebben de werksessies met partners veel overkoepelende ideeën en uitgangspunten opgeleverd over nieuwe manieren van werken. Binnen de gemeente en samen met onze partners willen we ook met dezelfde leidende principes gaan werken. Dat is nodig om gezondheidsverschillen te verkleinen. Passen wij ze niet consequent toe? Dan missen we grote kansen en zullen we, ondanks al onze inspanningen, niet de gewenste resultaten behalen.
De leidende principes zijn:

- We gaan uit van positieve gezondheid
- We ondersteunen positief
- We luisteren naar inwoners en professionals
- We besteden aandacht aan kwetsbare momenten in de levensloop
- We zetten extra in op specifieke groepen om gezondheidsverschillen te verkleinen en kansengelijkheid te vergroten

We gaan uit van positieve gezondheid

We kijken breed naar gezondheid. Dat betekent dat we gezondheid zien als uitkomst van een set omstandigheden. De omstandigheden en oorzaken van (on)gezondheid zijn voor iedereen verschillend. Kort gezegd: gezondheid is meer dan leefstijl alleen en wordt ook sterk bepaald door de context waarin mensen leven. Door breder te kijken naar wat gezondheid beïnvloedt, en naar wat gezondheid voor iemand betekent, kunnen we als gemeente op meer manieren actie ondernemen voor betere kansen op goede gezondheid.

Daarnaast zijn mensen niet alleen maar gezond, of alleen maar ongezond. Het concept Positieve Gezondheid verwoordt het als volgt: 'gezondheid is het vermogen om zich aan te passen en zelf te beslissen hoe om te gaan met de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven'. Deze veerkracht is

belangrijk voor mensen zelf, en het helpt als hulpverleners en andere professionals ook verder kijken dan alleen naar het behandelen van een kwaal.

Deze beweging is al langer geleden in gang gezet en wordt door veel partijen in de zorg en het sociaal domein omarmd. Positieve gezondheid is een concept dat helpt bij het voeren van het gesprek over de rol van gezondheid in het leven van mensen zelf. Het zet het individu centraal en stimuleert de inzet van de integrale aanpak. We gebruiken dit concept waar mogelijk en als leidend principe om een grote verandering teweeg te brengen. Positieve gezondheid staat al benoemd in ons preventieakkoord, sportakkoord en ons beleidsplan WMO, jeugd en gezondheid. Ook is het een van de leidende principes in onze nieuwe cultuurvisie.

We ondersteunen positief

In plaats van 'Nee, tenzij' willen we naar een 'Ja, als'-cultuur. Inwoners, ondernemers en instellingen komen zelf met plannen en ideeën. We staan daar open voor en denken mee. Vooral voor ideeën die een steentje bijdragen aan oplossingen voor maatschappelijke opgaven waar de gemeente aan werkt.

We luisteren naar inwoners en professionals

Samenwerken met de mensen om wie het gaat is een absolute voorwaarde voor het verkleinen van gezondheidsverschillen. Want alleen zo slaan we een brug tussen de systeemwereld en de leefwereld van inwoners. Dat doen wij door ervaringskennis te gebruiken bij stappen die wij zetten.

We voeren de stappen uit samen met inwoners, net als het evalueren. Dit plan is opgesteld met belangengroepen en maatschappelijke organisaties. In de uitwerking, werken we samen met inwoners, professionals, ondernemers en instellingen. Van de dingen die hierin goed gaan en dingen die minder goed lukken, leren we om onze plannen aan te passen.

Betrokkenheid van de inwoners creëert draagvlak en helpt ons op de juiste dingen in te zetten. We willen onderzoeken hoe we inwoners meer in hun kracht kunnen zetten door bijvoorbeeld gebruik te maken van hun ervaringskennis of ze op te leiden tot ervaringsdeskundige of te waarderen voor hun rol als sleutelpersoon.

We besteden aandacht aan kwetsbare momenten in de levensloop

We gaan niet uit van 'kwetsbare mensen', maar van kwetsbare momenten. Er zijn verschillende momenten in het leven van mensen waar de omstandigheden kunnen leiden tot een kwetsbare situatie. Daar zijn we alert op en zetten we extra op in. We gaan op zoek naar een manier om dit tijdig te signaleren en houden hier het hele proces extra rekening mee. Daarnaast zien we (groepen) mensen die langdurig in een kwetsbare situatie zitten, zoals chronisch zieken, mensen met een beperking en mensen die langdurig met armoede te maken hebben.

We zetten extra in op specifieke groepen om gezondheidsverschillen te verkleinen en kansengelijkheid te vergroten

Op bijna alle terreinen in de samenleving wordt steeds meer zelfredzaamheid van inwoners gevraagd. Voor sommige mensen betekent dit dat de afstand tot

de samenleving steeds groter wordt. Er wordt van mensen verwacht dat zij zelf relevante informatie opzoeken, de juiste (gezonde) keuzes maken en zelfstandig beslissingen nemen. Maar de manier waarop de zorg, maar ook andere vormen van dienstverlening, zijn georganiseerd en het niveau waarop informatie wordt aangeboden is voor veel mensen ingewikkeld. Bovendien worden steeds meer diensten alleen digitaal aangeboden en wordt ervan uitgegaan dat iedereen voldoende (digitaal) vaardig is en toegang heeft tot internet om zaken te regelen. Het gevolg is dat de zorg, ondersteuning en voorzieningen niet aansluiten, onvoldoende toegankelijk en niet effectief zijn voor een groep mensen. Het risico is dat dit gezondheidsverschillen vergroot. Daar willen we scherp op zijn.

In ons beleid en onze maatregelen en interventies houden we rekening met verschillen tussen mensen, gebieden en groepen. We weten dat acties die gericht zijn op alle inwoners, en daarbij geen rekening houden met verschillen tussen mensen of groepen, de gezondheidsverschillen vergroten. Het aanbod van leefstijlpreventie in Nederland heeft jarenlang vooral een positief effect gehad op mensen met een hogere maatschappelijke positie. Maar het heeft mensen met een lage sociaaleconomische status (mensen met een laag opleidingsniveau en/of laag inkomen) minder bereikt. Alleen door een combinatie van algemeen beleid en maatwerk kunnen we de kansen op gezondheid vergroten. We verliezen beperkte gezondheidsvaardigheden niet uit het oog, werken op plekken waar mensen zelf al zijn en maken het beleid lokaal passend. Wij zien het als onze missie om de ervaren drempels hierbij zoveel mogelijk weg te nemen. Daarbij maken we ook (meer en beter) gebruik van alle goede initiatieven die er al zijn, zoals het IDO (informatiepunt digitale overheid).

Dit leidend principe betekent dat we ons inzetten om te voorkomen dat de gezondheidsverschillen groter worden en dat nieuwe groepen inwoners, of nieuwe gebieden, een kloof ervaren. We zetten dus vooral in op inwoners met (een risico op) een gezondheidsachterstand. We willen inwoners in een kwetsbare situatie betrekken bij het verder ontwikkelen van de plannen zodat deze aansluiten bij hun behoeften en mogelijkheden, bijvoorbeeld door het inzetten van sleutelfiguren en ervaringsdeskundigen. We bereiken hen door samen te werken met organisaties die in contact staan met deze doelgroep.

2.2 Visie en Doelen

In de twee werksessies stelden gemeente, partners en een vertegenwoordiging van inwoners visie en lange termijndoelen op. Daarmee zetten we een stip op de horizon die past bij de koers die onze gemeente wil varen. Het schema in bijlage 4 laat zien wat we tijdens de sessies hebben opgehaald.

We weten dat er veel te doen is. Om tot een samenhangende, integrale, aanpak te komen, moeten we de manier waarop we intern en extern samenwerken onder de loep nemen: onze infrastructuur. We inventariseren per hoofddoel met wie we al samenwerken en waar samenwerking nog ontbreekt. Daarnaast is werken aan onze infra*cultuur* belangrijk: een cultuur van dialoog, leren en samen met inwoners.
De al bestaande doelen van onze gemeente zijn leidend geweest in ons proces. De landelijke GALA doelen sluiten hier goed op aan, maar door een andere positionering en formulering passen ze beter bij ons al bestaande beleid. De

leidende principes zoals benoemd in voorgaand hoofdstuk zijn essentieel bij het maken van keuzes om onze doelen te behalen.

Onze visie is:
In Wijchen kan iedereen in de samenleving meedoen.

We willen dat niemand achterblijft en dat iedereen zich kan ontwikkelen in onze gemeente. We spannen ons daar gezamenlijk voor in.

Onze vijf hoofddoelstellingen:

1. *Onze jeugd groeit gezond en veilig op en krijgt gelijke ontwikkelkansen.*
   In onze gemeente zetten bieden we de jeugd meer gelijke kansen. Er is al een groot en goed aanbod voor de jeugd, maar dat kan bekender worden gemaakt en beter ingezet worden. We willen nog beter aansluiten bij wat er onder de jeugd speelt. Dat bekent goed kijken naar nieuwe ontwikkelingen en onderzoeken welke groepen we nog onvoldoende bereiken. We zoeken nog meer samenwerking met jongeren zelf om bij hun behoefte aan te sluiten. En we willen vroeg inzetten op kansengelijkheid.

2. *Onze inwoners zorgen goed voor zichzelf en voor elkaar*
   Bij het voor zichzelf zorgen denken we aan een gezonde leefstijl, maar ook breder: aan positieve gezondheid. We willen dat inwoners naar elkaar omkijken, dat ze in hun eigen netwerk steun kunnen vinden en geven wanneer dit nodig is. Die steun begint dichtbij, wij helpen waar dat nodig is. Daarom zetten we ook in op een omgeving die sociaal veilig en inclusief is.

3. *Onze inwoners zijn weerbaar en veerkrachtig: hun mentale gezondheid is zo dat zij om kunnen gaan met de uitdagingen in het leven*
   Mentale gezondheid is een breed begrip. We denken aan veerkracht, maar ook aan eenzaamheid, prestatiedruk of een sociaal vangnet. In de huidige maatschappij zien we een toename van mentale problematiek, vooral bij jongeren en jongvolwassenen. We kijken naar oorzaken van die stress en naar hoe we mentale gezondheid bespreekbaar kunnen maken en normaliseren dat er mentale uitdagingen in het leven kunnen zijn.

4. *Onze inwoners worden vitaal oud en houden zo lang mogelijk de regie*
   We zien een toename van ouderen in onze gemeente. Veel ouderen hebben nog veel te geven en bij te dragen. De gemeente wil dit blijven

Onze vijf hoofddoelstellingen
1. Onze jeugd groeit gezond en veilig op en krijgt gelijke kansen om zich te ontwikkelen
2. Onze inwoners zorgen goed voor zichzelf en voor elkaar
3. Onze inwoners zijn weerbaar en veerkrachtig; hun mentale gezondheid is zo dat zij om kunnen gaan met de uitdagingen in het leven
4. Onze inwoners worden vitaal oud en houden zo lang mogelijk de regie
5. De fysieke en sociale omgeving is aantrekkelijk en draagt bij aan gezond leven

ondersteunen met een passend sport-, beweeg- en cultuuraanbod. Maar ook de omgeving moet passend zijn zodat mensen zo lang mogelijk zelfstandig hun leven kunnen leiden. Maar vitaal oud worden begint al op jongere leeftijd. We werken daarom aan een toekomst waarin dit ook geldt voor de inwoners die nu jong zijn.

5. *De fysieke en sociale omgeving is aantrekkelijk en draagt bij aan gezond leven*
   We zien dat je omgeving veel impact heeft op je fysieke en mentale gezondheid. Zo heeft het bijvoorbeeld invloed op de mogelijkheden om elkaar te ontmoeten. We werken aan een schone, veilige en beweegvriendelijke omgeving die ontmoeting stimuleert. Maar we kijken ook in de breedte hoe wij met onze plannen, aanpassingen en ideeën in de fysieke omgeving bij kunnen dragen aan een betere mentale gezondheid, vitaal oud worden, gelijke kansen voor de jeugd en een veilige, sociale omgeving voor iedereen.

3. Hoe gaan we dit bereiken?

We hebben vijf hoofddoelstellingen opgesteld. In bijlage 4 staat wat er tot nu toe aan inspanningen en ambities voor deze doelstellingen is opgehaald bij gemeente en partners. We staan voor grote uitdagingen. Maar er gebeurt ook al veel in onze gemeente (zie bijlage 1). Omdat we met grote en complexe opgaven te maken hebben, investeren we de komende tijd in de samenwerking met partners en inwoners. Zo verstevigen we de basis en leggen we deze aan waar dat nodig is.

In grote lijnen:
2023: het verkennen van behoeften en mogelijkheden en beginnen met de eerste stappen (small wins en quick wins).

2024: het (verder) bouwen aan een (netwerk)structuur en het opstellen van een domeinoverstijgende beleidsvisie op de onderdelen sociale basis, extra ondersteuning mantelzorgers en mentale gezondheid. Het verder ontwikkelen van de ketenaanpakken kansrijke start, gezond gewicht en valpreventie. We investeren in ons netwerk en werken aan onze relatie met onze inwoners.

2025: het integraal werken aan de toekomst.

2026: het voortbouwen op succesvolle resultaten en samenwerkingsrelaties. Vanuit de gedachte: hoe kunnen we dat wat er al gebeurt, nog beter neerzetten en hoe bouwen we dat wat er nog niet is op een goede manier op? Samen met partners en inwoners stemmen we vervolgens af welke acties nodig zijn om de doelen te behalen. We werken aan een methodiek van voortdurend afstemmen, meten en bijsturen, waar alle relevante partijen, en dus zeker ook de inwoners, bij betrokken zijn.

Voor de komende jaren zien wij de volgende procesdoelen om onze hoofddoelstellingen te behalen:

- Er is actief verbinding gemaakt tussen sport en bewegen, cultuur, het fysieke domein, gezondheid en preventie.
- We communiceren regelmatig met inwoners en partners om hen te betrekken, inspireren, samen te evalueren en stimuleren om gezond te leven. Ook willen we door inwoners geïnspireerd en gestimuleerd worden.
- We monitoren en evalueren onze doelen.
- We bouwen aan een sterke samenwerking met onze partners en inwoners.

Om onze hoofddoelstellingen te behalen, werken we aan de thema's uit het GALA. Per onderdeel is benoemd aan welk van onze hoofddoelstellingen deze bijdraagt. Daarbij benoemen we wat onze eerste stappen zijn – we werken samen verder aan een structuur, cultuur en interventies die op lange termijn impact maken. De leidende principes vormen hier steeds het kompas als er keuzes over de richting gemaakt moeten worden, zowel lokaal als regionaal waar mogelijk.

3.1 Sportakkoord

Het lokaal sportakkoord in Wijchen is in 2023 herijkt. In de periode 2023-2026 gaan we samen met partners aan de slag om de doelen van het sportakkoord te bereiken. We zetten daarbij in op een verbinding tussen sport en bewegen,

cultuur, gezondheid en preventie, gezonde leefomgeving en de sociale basis. De coördinator Sport en Preventie fungeert als kartrekker van het sportakkoord en als verbinder met het GALA.
We willen zoveel mogelijk Wijchenaren bereiken met het sport- en beweegaanbod. Met als doel sporten en bewegen als een vanzelfsprekend onderdeel uit te laten maken van het leven van onze inwoners. Op zijn of haar eigen niveau met de inzet op laagdrempelige activiteiten en een steuntje in de rug wanneer dit nodig is. Ook moet iedere inwoner zich veilig voelen bij een sportclub. Hier stellen we een plan voor op. We zetten daarnaast in op een gezonde sport- en leefomgeving.

➔ Draagt bij aan doel 1,2,3,4,5

3.2 Brede Regeling Combinatiefunctionarissen

Het gezondheidseffect van sport en bewegen is het grootst bij inwoners die niet sporten en bewegen. We willen dat ook deze inwoners op het niveau dat bij ze past gaan sporten en bewegen. We zetten sport en bewegen preventief in om gezondheidsverschillen te verkleinen en om latere zorgproblemen te voorkomen.

De ruimte die ontstaat naar aanleiding van de nieuwe voorwaarden uit de Brede Regeling Combinatiefuncties, gaan we invullen met een buurtsportcoach, verenigingsondersteuner en cultuurcoach.

De Buurtsportcoach krijgt als taak meer mensen te laten sporten en bewegen. Daarbij legt de Buurtsportcoach verbinding tussen aanbieders van sport en welzijn, gezondheidszorg, jeugdzorg, kinderopvang en onderwijs. Deze functionaris heeft een coördinerende en verbindende rol.

De taken van de verenigingsondersteuner zullen o.a. het ondersteunen van de verenigingen, de kartrekker van concrete ambities uit het lokaal sportakkoord (de uitvoering ligt bij de partners) en de kartrekker van het kernteam (de coördinator sport en preventie) worden. Van belang is dat er een goede verbinding komt tussen de buurtsportcoach en verenigingsondersteuner.

We zetten cultuur in al haar facetten in voor de gehele samenleving. De combinatiefunctionaris cultuur blijft actief op het gebied van cultuureducatie. We willen daarbij een verbinding maken met het voortgezet onderwijs om de doorgaande lijn te optimaliseren van PO naar VO. Daarnaast willen we cultuurparticipatie in onze wijken en kernen stimuleren en de verbinding tussen cultuur en het sociaal domein versterken door inzet van de cultuurcoach. We gaan een plan opstellen en uitvoeren hoe we cultuur en sociaal domein kunnen integreren. We streven naar een groter cultuuraanbod en –bereik voor kwetsbare groepen, jongeren en ouderen.

De cultuurcoach is de spin in het op te bouwen netwerk/web van inwoners (jeugd en ouderen in het bijzonder), professionals en vrijwilligers, ondernemers en instellingen. De cultuurcoach onderhoudt het netwerk van cultuuraanbieders en stimuleert onderlinge samenwerking met als doel een passend aanbod voor cultuureducatie en meer –participatie te realiseren. De cultuurcoach legt de verbinding met het sociaal domein vanwege de positieve effecten van cultuurbeoefening op lichamelijke en mentale gezondheid van jong en oud.

Tot slot willen we met de verenigingsondersteuner de amateurkunstverenigingen en vrijwilligers ondersteunen. Zij zijn belangrijk voor de cultuurparticipatie van onze inwoners.

➔ Draagt bij aan doel 1,2,3,4,5

3.3 Terugdringen Gezondheidsachterstanden

Dit is één van onze leidende principes: we zetten extra in op specifieke groepen (zoals mensen met beperkte gezondheidsvaardigheden en/of een een laag inkomen) om gezondheidsverschillen te verkleinen en kansengelijkheid te vergroten. Dit betekent dat we dit als uitgangspunt nemen bij de verdere uitwerking van alle thema's binnen het GALA. Een deel van het budget zetten we in om de lessen en interventies uit het Preventieakkoord verder te ontwikkelen. Ook zorgen we voor een budget dat door nieuwe initiatieven aangevraagd kan worden die bijdragen aan het verminderen van gezondheidsachterstanden.

➔ Draagt bij aan doel 1,2,3,4,5

3.4 Kansrijke Start

We blijven inzetten op de coalitie Kansrijke Start en formuleren samen met het netwerk een plan om extra in te zetten op doelgroepen die meer aandacht nodig hebben. Hierbij hebben we aandacht voor de achterliggende oorzaken van (aanstaand) kwetsbaar ouderschap, zoals beperkte gezondheidsvaardigheden en armoede.

➔ Draagt bij aan doel 1

3.5 Mentale Gezondheid

We maken een overzicht om de keten op het gebied van mentale gezondheid voor jeugd in kaart te brengen. We onderzoeken hierbij wat effectief is. Op basis hiervan bepalen we of bijvoorbeeld extra inzet vroeg in de keten nodig is. Daarnaast stimuleren we als gemeente initiatieven die het bespreekbaar maken en normaliseren van mentale gezondheid stimuleren.

➔ Draagt bij aan doel 3

3.6 Aanpak Overgewicht en obesitas

We bouwen voort op onze huidige aanpak en onderzoeken in regionaal verband wat er nodig is om tot een ketenaanpak Gezond Gewicht voor kinderen, jongeren en volwassenen te komen. Laagdrempelig beweegaanbod en een goede doorstroom van leefstijlinterventies naar beweegaanbod is belangrijk om een gezond gewicht op langere termijn vast te kunnen houden. Hiervoor is voldoende aanbod, heldere communicatie en de inzet van een beweegmakelaar/ buurtsportcoach die voor verbinding kan zorgen belangrijk.

➔ Draagt bij aan doel 2

3.7 Valpreventie

Samen met de werkgroep Valpreventie in onze gemeente brengen we de keten in kaart. We gaan in gesprek met partners om de aanpak Valpreventie te verbreden en te intensiveren. Zo worden er in de toekomst vaker valpreventiecursussen aangeboden waar inwoners aan kunnen deelnemen. Ook

willen we gezond en actief oud worden in brede zin stimuleren door bijvoorbeeld goed vindbaar laagdrempelig beweegaanbod voor ouderen aan te bieden.

➔ Draagt bij aan doel 4

3.8 Leefomgeving

De komende jaren zetten we in op een omgeving die bijdraagt aan gezonder leven, minder eenzaamheid, een goede mentale gezondheid en vitaal oud worden. We maken actief verbinding met de doelen en leidende principes van het GALA en het fysieke domein. Ook de Omgevingsvisie van de gemeente kan zorgen voor een sterke link met gezondheid. We stimuleren kinderen om meer buiten te spelen doordat de fysieke (school)omgeving daartoe uitnodigt. Dit nemen we samen met het thema "toegankelijkheid van speeltuinen" mee in de herijking van het speelruimtebeleid dat we in 2024 aan de gemeenteraad voorleggen.

➔ Draagt bij aan doel 1,2,3,4,5

3.9 OKO (opgroeien in een kansrijke omgeving) & Vroegsignalering alcoholproblematiek

Als gemeente blijven we ons inzetten voor een Rookvrije Generatie. Hier willen we als gemeente zelf het goede voorbeeld geven. We stimuleren partners zoals sportverenigingen om aan de slag te gaan met een gezonde sportomgeving (onder andere op het gebied van roken en alcohol). We herijken het preventie- en handhavingsplan Alcohol en nemen hierin de principes van het GALA mee. Ook oriënteren we ons regionaal op de OKO-aanpak, die zich richt op het voorkomen van alcohol, drugs en tabak gebruik door jongeren door een leefomgeving te vormen waarin ze gelukkig en gezond kunnen opgroeien.

➔ Draagt bij aan doel 1, 2, 3

3.10 Versterken sociale basis

We werken aan een visie waarin de relatie tussen de sociale basis en je gezond voelen in een gezonde en sociale wijk versterkt wordt. We stimuleren initiatieven die het netwerk van inwoners versterken en zorgen voor laagdrempelige ontmoeting. Zodat iedereen steunfiguren heeft om op terug te kunnen vallen en op eenzelfde manier van betekenis voor een ander kan zijn. Bij het versterken van de sociale basis houden we er rekening mee dat het ondersteuningsaanbod ook toegankelijk is voor mensen met een laag inkomen.

➔ Draagt bij aan doel 1, 2, 3

3.11 Mantelzorg

We blijven investeren in het ondersteunen van mantelzorgers. We investeren extra in het contact met meer mantelzorgers, zodat we proactief hulp en ondersteuning kunnen aanbieden.

➔ Draagt bij aan doel 2,4

3.12 Eenzaamheid

Door ontmoetingsactiviteiten en dagbesteding beter te laten aansluiten op de wensen en behoeften van de doelgroep, dragen we bij aan een sterker sociaal

netwerk door nieuwe contacten. Het welzijnswerk blijft een belangrijke rol spelen in het verbinden van inwoners met sociale initiatieven en verenigingen.

➔ Draagt bij aan doel 2, 3, 4

3.13 Welzijn op Recept

We onderzoeken samen met onze partners en de eerste lijn hoe we het gedachtegoed van Welzijn op Recept een plaats kunnen geven in onze gemeente. De aanpak past in de beweging van ziekte en zorg naar gezond gedrag, én het kan veel besparingen op zorgkosten opleveren en een verbetering in mentaal welbevinden.

➔ Draagt bij aan doel 2, 3

3.14 Versterken kennis- en adviesfunctie GGD

In regionaal verband versterken we de kennis- en adviesfunctie van de GGD bij de ketenaanpakken. Zo heeft de GGD een rol in het monitoren van onze doelen en adviseren zij vanuit hun expertise welke stappen nodig zijn om ketenaanpakken in te richten en waar regionale samenwerking benodigd is.

➔ Draagt bij aan doel 1,2,3,4,5

3.15 Coördinatiekosten regionale aanpak en preventie

Regionale samenwerking zien we als een belangrijk onderdeel voor het verstevigen van onze preventie-aanpak. De leefomgeving van inwoners stopt namelijk niet bij de gemeentegrens. Daarnaast hebben we als gemeente ook te maken met regionale partners, zoals zorgverzekeraars. Als regio Rijk van Nijmegen onderzoeken we hoe we tot een sterkere regionale samenwerking op het gebied van preventie kunnen komen. Deze samenwerking speelt met name op de ketenaanpakken en de verbinding met het IZA.

➔ Draagt bij aan doel 1,2 3, 4, 5

4. Waar we extra aandacht aan willen besteden

4.1 Inwoners bereiken en betrekken

Gedurende het verdere proces is het belangrijk dat we niet over, maar MET de inwoners spreken. Kijkend naar onze leidende principes zijn we ons daar bewust van ("*We luisteren naar inwoners en professionals*" en "*We zetten extra in op specifieke groepen om gezondheidsverschillen te verkleinen en kansengelijkheid te vergroten*". We maken daar een apart plan voor.

We zijn ons ervan bewust dat we het eerste jaar vooral processtappen gaan zetten bij de thema's waar nog inspanningen verricht moeten worden. Dat betekent dat we in 2024 een overzicht maken in wie we spreken en per hoofddoel uitwerken hoe we hier inwoners bij betrekken.

We volgen daarbij de bouwstenen van Pharos:

1) Verkennen: Wie willen we bereiken met een specifiek beleid of interventie? Wat zijn de feiten en cijfers? Op wie richten we ons? Welke data hebben we hierover? Zijn die data representatief?
2) Contact leggen: Als we weten met wie we contact willen leggen willen daarmee in gesprek. Daarbij maken we gebruik van "spinnen in het web". Denk aan actieve wijkbewoners, vrijwilligers, welzijnswerkers, wijkagenten en andere professionals. We zoeken ook naar goede locaties, als wachtkamers, lopende activiteiten, buurthuizen, enzovoort.
3) Betrekken: We werken aan het vertrouwen tussen ons en onze inwoners. We zullen daarom actief naar mensen toe gaan, aansluiten bij de cultuur van de mensen en een open en nieuwsgierige houding aannemen. Dan kunnen we mensen betrekken bij bijvoorbeeld het ontwikkelen en testen van interventies of communicatiematerialen, goede randvoorwaarden organiseren (opvang, heldere taal) en goed afstemmen waar mensen wel en niet voor beschikbaar willen zijn.
4) Aansluiten: Ons beleid en onze interventies moeten goed aansluiten bij de mensen om wie het gaat. Daarbij denken we aan taal, cultuursensitiviteit en we willen zoveel mogelijk aansluiten bij bestaande activiteiten.

4.2 Monitoring en Evaluatie

We willen graag weten of wat we doen effect heeft. Daarom volgen we verschillende sporen:

- We maken gebruik van de beschikbare monitors. Denk aan de GGD Gezondheidsmonitor, Regiobeeld, Waarstaatjegemeente.nl en onze eigen beschikbare data. Daarmee meten we de impact op langere termijn.
- We onderzoeken de mogelijkheden om aan te sluiten bij onderzoekstrajecten. Ook hier kan het van toegevoegde waarde zijn om regiobreed bepaalde thema's te onderzoeken en leernetwerken op te zetten, bijvoorbeeld als het gaat over samenwerkingen, complexe programma's en om onderling te leren.
- We zetten, waar mogelijk, in op programma's die evidence based zijn. Denk aan Welzijn op Recept, GLI of In Balans. We gaan hierbij uit van de gewenste effecten, dus zetten hier niet extra in op onderbouwing en verantwoording, maar kijken hier vooral naar het bereik, de inclusie van

personen en groepen in kwetsbare situaties en de ervaringen van de deelnemers.

- We willen bij samenwerkingen en trajecten waar wij als gemeente (al dan niet direct) verantwoordelijk voor zijn steeds vooraf keuzes maken. Daarmee voorkomen we dat we monitoren om het monitoren. We willen leren, inspireren en verantwoorden waar nodig:
    - Zijn de doelen helder?
    - Dragen deze bij aan de doelen die wij hierboven gesteld hebben?
    - Wat willen we hierover leren?
    - Wat moeten we hierover verantwoorden, aan wie en waarom?
    - Welke inspiratie halen we hier uit?

Dit zal leiden tot een mix van instrumenten. Jaarlijks maken we een M&E plan waarin de vijf hoofddoelen centraal staan, gekoppeld aan de lopende participatie- en communicatietrajecten. Daarnaast willen we regelmatig interactieve bijeenkomsten organiseren, zodat gemeente, inwoners en partners allemaal bijdragen aan, en leren van, elkaars inspanningen. We willen het GALA traject gebruiken om deze inspanningen beter af te stemmen, meer in samenhang met elkaar te volgen en onze samenwerkingen met partners optimaal in te richten. Met deze mix kunnen we zien wat werkt en leren van wat niet werkt. Uiteindelijk kan dit ook betekenen dat oude programma's en interventies niet meer blijken aan te sluiten bij de huidige situatie en moeten worden stopgezet of doorontwikkeld.

4.3 Samenwerking

Om GALA in onze gemeente te laten slagen, slaan we de handen ineen. Dat doen we gelukkig al met veel partijen, maar we gaan per hoofddoelstelling kijken of en hoe dat beter kan. Met vertegenwoordigers van ons netwerk maken we per hoofddoelstelling een stakeholdersanalyse. Daarbij maken we ook keuzes, met de leidende principes in gedachten: we investeren in relaties die ons helpen de doelen te behalen.

Omdat de GGD een belangrijke partner is in deze samenwerking, maken we aanvullende samenwerkingsafspraken over hun rol bij de verschillende thema's. Ook kijken we in regionaal verband (mede in het kader van IZA) hoe we de lokale lessen en samenwerkingen kunnen opschalen waar dit nodig is.

4.4 Communicatie

Goede communicatie is van groot belang. We maken een plan om inwoners en partners te betrekken, enthousiasmeren, inspanningen te verantwoorden en bekend te maken. Hierbij communiceren we richting inwoners en partners onder de noemer van Gezond en Actief Wijchen. We startten een paar maanden geleden met communiceren via nieuwsbrieven en gemeentelijke kanalen. Eind oktober verschijnt daarnaast een krant met informatie en inspiratie voor inwoners: Samen Positief Gezond.

5. Onze activiteiten in 2024

Onze doelen werken we concreet verder uit met korte en lange termijn stappen. Daarnaast zijn er het komende jaar (2024) de volgende activiteiten. Deze dragen bij aan onze doelen.

- Er is een kwartiermaker aangesteld voor de ketenaanpakken Valpreventie en Overgewicht/obesitas.
- We ontwikkelen de coalitie en de ketenaanpak Kansrijke Start verder door.
- We ontwikkelen onze communicatie via Gezond en Actief door om beter aan te sluiten bij de inwoners en onze partners. Daarbij leggen we extra nadruk op alle GALA-inspanningen.
- We herzien het preventie- en handhavingsplan alcoholgebruik.
- Wijchen: we zetten een beweegmakelaar volwassenen in, die o.a. een rol kan spelen bij valpreventie, tegengaan overgewicht en terugdringen gezondheidsverschillen.
- We onderzoeken het uitvoeren van een beweegvriendelijke omgevingsscan.
- We starten met de nieuwe taken voor de cultuurcoach op basis van de uitkomsten kwartiermaker.
- We bouwen aan een netwerkstructuur welzijn/zorg/professionals /kunstenaars- aanbieders /vrijwilligers door een cultuurcoach.
- Als regio stellen we een coördinator aan voor regionale afstemming, met onder andere het medisch domein, voor de ketenaanpakken.
- We vragen de GGD om advisering en monitoring bij tenminste de ketenaanpakken waar we op inzetten.
- We werken aan een plan van aanpak sociaal veilige sport.
- We organiseren sport- en beweegaanbod voor senioren/ouderen met dementie.
- We onderzoeken de mogelijkheden om met Welzijn op Recept te starten.
- We sluiten waar mogelijk aan bij trajecten in het fysieke domein om te investeren in de samenwerking en extra in te zetten op de hoofddoelstellingen vanuit ruimtelijke ordening.
- We inventariseren hoe en met wie we nu in gesprek zijn met onze inwoners. We gaan in gesprek met een aantal sleutelpersonen en maken per hoofddoel een plan met enkele sleutelpersonen samen. Hiermee zetten we in op betere samenwerking met onze inwoners.
- We maken per hoofddoelstelling een Monitoring- en evaluatieplan. We leggen vast welke procesdoelen we de eerste jaren hebben, en wanneer we tevreden zijn.
- Met relevantie communicatie-experts werken we aan een communicatiestrategie die aansluit bij onze leidende principes en onze wensen om goed te kunnen monitoren en evalueren.

Bijlagen

Bijlage 1 Huidige situatie Wijchen

Uiteraard gebeurt er al veel in onze gemeente. We hebben een duidelijke visie op gezondheid en zetten al jaren de middelen in die we tot onze beschikking hebben om hieraan bij te dragen. We zien zowel sport en bewegen, als cultuur in de brede zin, als middelen die bijdragen aan een betere positieve gezondheid. In deze bijlage lichten we langs deze per thema die tot het GALA behoort toe waar we staan.

Lokaal Sportakkoord

In 2020 heeft gemeente Wijchen in navolging op het Nationaal Sportakkoord, een lokaal sportakkoord afgesloten. Dit akkoord activeert sportaanbieders om nieuw aanbod te realiseren, samenwerkingen aan te gaan en sportaanbieders te versterken. In 2023 is het sportakkoord herijkt. Het fundament van het sportakkoord 1.0 is goed, nu bouwen we verder en hierop voort met sportakkoord 2.0. In het sportakkoord 2.0 maken we nog meer verbinding met het preventie- en gezondheidsbeleid. Het hoofddoel van het sportakkoord is dat iedere inwoner van de gemeente Wijchen de mogelijkheid moet krijgen om op eigen niveau te sporten en bewegen. Omdat we ervan overtuigd zijn dat sporten en bewegen bijdraagt aan een positieve gezondheid.

Vanuit het sportakkoord worden diverse activiteiten gefinancierd die op een duurzame manier bijdragen aan de doelen van het sportakkoord.

Brede regeling Combinatiefunctionarissen

Binnen de Brede Regeling Combinatiefuncties zijn er nieuwe voorwaarden gesteld. Zo moet o.a. de bevoegde vakleerkracht vanuit het onderwijs worden bekostigd. Dit betekent voor Wijchen dat de vakleerkrachten bewegingsonderwijs en muziek uit de BRC vallen. Deze ruimte gaan we invullen met een buurtsportcoach, verenigingsondersteuner en een cultuurcoach.

De Buurtsportcoach krijgt als taak meer mensen te laten sporten en bewegen en de verbinding te leggen tussen aanbieders van sport en welzijn, gezondheidszorg, jeugdzorg, kinderopvang en onderwijs. Deze functionaris heeft een coördinerende en verbindende rol.

De taken van de verenigingsondersteuner zijn o.a. het ondersteunen van de verenigingen, kartrekker van concrete ambities uit het lokaal sportakkoord (de uitvoering ligt bij de partners) en kartrekker van het kernteam (de coördinator sport en preventie).

Cultuur en cultuureducatie

Cultuur, met de kunstuitingen daarbinnen, is een krachtig instrument om in te zetten voor de samenleving. Cultuurdeelname past in de actieve levensstijl die vereist is als het gaat om mentaal en fysiek welzijn. Voor een algemeen gevoel van welbevinden, gaat het erom dat mensen participeren in betekenisvolle activiteiten die al hun menselijke vermogens uitdagen. Culturele activiteiten nemen daarbinnen een belangrijke plaats in. Vooral bij ouderen werkt de sociale dimensie van de cultuurparticipatie als een prikkel om actief te blijven. Zo draagt cultuur een steentje bij aan oplossingen voor het stimuleren van de *positieve gezondheid* (preventie) en helpt daardoor zorguitgaven te beheersen.

We zetten op dit moment combinatiefuncties in gericht op cultuureducatie in het basisonderwijs en op de naschoolse tijd (aanbod brede scholen). Specifieke aandacht is er voor muziekonderwijs, literaire vorming en mediawijsheid. Het aanbod cultuureducatie gebeurt onder regie van het Cultuurknooppunt. Het cultuurknooppunt is de intermediair tussen de cultuur-aanbieders en de basisscholen. In het cultuurknooppunt zijn de combinatiefunctionarissen Cultuur ondergebracht. Voor muziekonderwijs worden vakdocenten ingezet als combinatiefunctionaris. Zij verzorgen muziekles binnen het basisonderwijs, en ondersteunen in de brede scholen de leerorkesten, in samenwerking met de amateur muziekverenigingen.

Leefomgeving

Een gezonde leefomgeving draagt bij aan gezondere inwoners en aan prettig leven. Een groene omgeving met frisse lucht, genoeg fiets- en wandelpaden en voorzieningen dragen hier allemaal aan bij. Natuurlijk zetten we altijd in op een prettige omgeving waar iedereen goed kan wonen, leven en opgroeien.

Sociale basis

Mensen zijn gelukkiger als zij zo lang mogelijk thuis in hun eigen woonomgeving kunnen blijven met steun en nabijheid van het sociale netwerk en eventuele zorg en ondersteuning waar nodig. Een sterk sociaal netwerk ontstaat niet zomaar. Mensen en buurten veranderen. Sommige mensen hebben daarom hulp nodig bij het ontwikkelen van een sociaal netwerk. Door laagdrempelige voorzieningen dichtbij, zoals koffie ochtenden, ontstaan nieuwe contacten. Maar ook door bijvoorbeeld dagbesteding of bijeenkomsten voor lotgenotencontact op maat.

Kansrijke Start

Kansrijke Start is een landelijk actieprogramma waarin gemeenten en het Rijk samen met partners uit het sociaal en medisch domein (o.a. Geboortezorg, GGD/JGZ, welzijnswerk, etc.) werken aan een kansrijke start voor zoveel mogelijk kinderen. In gemeente Wijchen zetten we in op verbeterde samenwerking in de keten en blijven we bouwen aan een stevige coalitie voor de eerste 1000 dagen van iemands leven. Dit is de coalitie Kansrijke Start. Door inzet op informatie, advies en bewezen effectieve interventies in de preconceptie, tijdens de zwangerschap en gedurende de eerste twee levensjaren wordt eraan bijgedragen dat kinderen een goede start kunnen maken. Deze inzet is specifiek gericht op aanstaande ouders en ouders met extra kwetsbaarheden en maakt dat deze kinderen, zowel lichamelijk als psychisch, minder risico lopen om gezondheidsproblemen te ontwikkelen.
Hiernaast is ook ander gemeentelijk beleid gericht op een goede start voor alle kinderen. Voor het jonge kind zetten we in op het verminderen van taal- en ontwikkelingsachterstanden. De kinderopvang, de bibliotheek en het consultatiebureau zijn hierin belangrijke samenwerkingspartners. We zorgen dat de aanpak aansluit bij het onderwijsachterstandenbeleid.

Valpreventie

Onze gemeente kent een werkgroep ‘Valpreventie’. Zij bieden jaarlijks een valpreventiecursus aan en organiseren andere activiteiten om het belang van fit oud worden onder de aandacht te brengen.

Welzijn op recept

Bij veel fysieke klachten is er geen medische oorzaak, maar psychosociale. Het gedachtegoed van Welzijn op Recept houdt in dat er een betere verbinding komt tussen het medisch domein en welzijn waardoor inwoners buiten het medisch domein aan hun gezondheid kunnen werken. Op dit moment wordt dit programma niet uitgevoerd binnen de gemeente.

Aanpak Gezond Gewicht

Vanuit het preventieakkoord worden diverse programma's ingezet om inwoners aan de slag te laten gaan met een gezonde leefstijl, zoals Gezonde Leefstijl Interventies (GLI). Ook zijn we onderdeel van de Leerkring Gemeenten Samen Gezond waarin we samen met andere gemeenten in de regio tot een effectieve aanpak voor Gezond Gewicht komen. Samen met de GGD blijven we inzetten op een Gezonde School aanpak als preventieve inzet op gezondheid, waaronder gezond gewicht.

Mentale Gezondheid

Via subsidies aan diverse (GGZ) organisaties worden kinderen, jongeren en volwassenen voorgelicht over omgaan met en opgroeien in een omgeving met psychische of verslavingsproblematiek. Via scholen worden leerlingen bereikt met laagdrempelige voorliggende interventies en cursussen. Volwassenen waarbij psychische kwetsbaarheid langdurig is, kunnen inloopmomenten bezoeken waar aandacht is voor hun krachten, mogelijkheden en mentale welzijn.

Eenzaamheid

De gemeente heeft een werkgroep Eenzaamheid. Doel van deze werkgroep is het voorkomen of verminderen van eenzaamheid. Dit kan door het organiseren van (nieuwe) activiteiten en Netwerkbijeenkomsten. In de werkgroep zijn diverse organisaties vertegenwoordigd met professionals/vrijwilligers die eenzaamheid herkennen als belangrijk aandachtspunt bij hun doelgroep. Dit jaar krijgt dit thema extra aandacht door het organiseren van de 'Maand van de ontmoeting'. In deze maand worden voor uiteenlopende doelgroepen activiteiten georganiseerd.

Mantelzorg

Om langer zelfstandig thuis te wonen, is naast een sterk sociaal netwerk de inzet van mantelzorg essentieel. Mantelzorgers worden vaak zwaar belast, meestal vindt mantelzorg plaats naast werk en zorg voor het eigen gezin. Het voorkomen van overbelasting door mantelzorgers is een belangrijk speerpunt. Door te investeren in het vinden en waarderen van mantelzorgers en eventueel hulp en ondersteuning op maat te bieden dragen we bij aan een betere balans.
Jonge mantelzorgers zijn een specifieke groep mantelzorgers. Samen met de welzijnsorganisaties en maatschappelijke partners zoals scholen dragen wij bij aan een goede balans tussen opgroeien en zorgtaken.

Rookvrije Generatie

Als gemeente zetten we in op een Rookvrije Generatie om te voorkomen dat kinderen en jongeren starten met roken. We zetten in op rookvrije locaties op

plekken waar kinderen komen (zoals speeltuinen en sportverenigingen) en stimuleren (aanstaande) ouders die roken om hiermee te stoppen. Ook geven we bekendheid aan Stoptober en werken we samen met stoppen-met-roken coaches om steeds meer inwoners te bereiken.

Alcohol

Door de Gezonde School aanpak werken we met VO scholen aan een aanpak voor het tegengaan van middelengebruik. Ook hebben we in het verleden ingezet op de IkPas campagne. Afgelopen jaar is daarnaast een handhavingsonderzoek uitgevoerd waardoor we een beter beeld hebben gekregen van waar we onze toekomstige inspanningen op kunnen richten.

Preventieakkoord: Gezond & Gelukkig

In de gemeenten Beuningen, Druten en Wijchen werken we samen aan gezondheid en geluk. Onze gezamenlijke plannen hebben we in 2021 vastgelegd in een Lokaal Preventieakkoord. Deze zijn hetzelfde voor de drie gemeenten, en sluiten aan op het Nationaal Preventieakkoord.

Ons preventieakkoord start met de thema's Rookvrije Generatie en Gezond Gewicht. Maar er zijn natuurlijk meer thema's belangrijk. Ook is het Preventieakkoord erop gericht gezondheidsverschillen te verkleinen.

Het preventieakkoord heeft vijf doelen:

- Inwoners maken gezonde keuzes: ze kiezen voor meer beweging en gezonde voeding. We helpen ze om deze keuze makkelijker te maken.
- Onze aanpak zorgt voor blijvende gedragsverandering voor het hele gezin.
- We hebben gerichte aandacht voor mensen die minder te besteden hebben.
- Iedere inwoner heeft plezier in bewegen. Dit stimuleren we van kleins af aan.
- Mensen vinden de weg naar beweegactiviteiten en gezonde voeding in de regio.

Het Preventieakkoord loopt van 2021-2023. In het GALA bouwen we voort op het Preventieakkoord en behouden we de initiatieven die succesvol bleken.

Bijlage 2 Verbinding met andere trajecten

Uiteraard beginnen we niet met niets. Hieronder een korte opsomming van relevante bestaande en toekomstige akkoorden, trajecten en programma's waar we voortdurend mee verbinden.

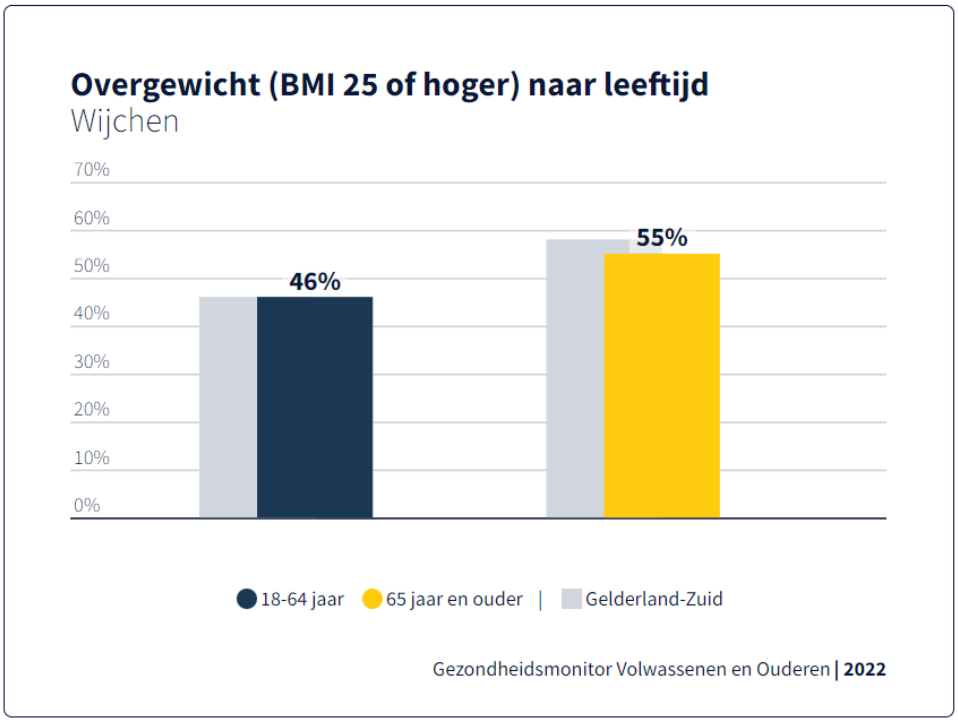
Tegelijk met het Gezond en Actief Leven Akkoord is ook het Integraal Zorg Akkoord ondertekend. Wij zorgen voor verbinding op verschillende onderdelen: kennis & data, de inhoud van de plannen, betrokken partijen en onze werkwijze.

Andere relevante bestaande en toekomstige akkoorden en beleidsplannen zijn:

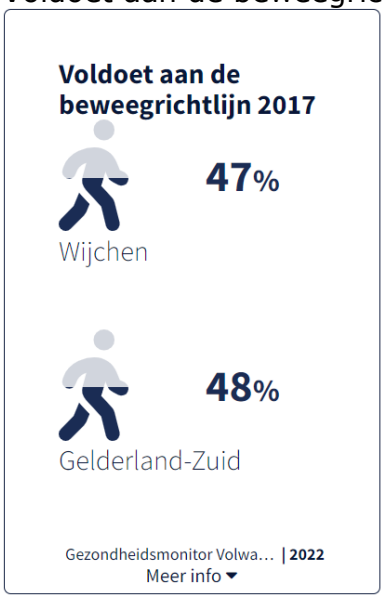
- Omgevingsvisie
- Strategisch Kompas- (Wijchen2035)
- Nieuw speelruimtebeleid
- Notitie Sport en Bewegen
- Woon-zorgvisie
- Sportakkoord
- Preventieakkoord
- Beleidsplan WMO, jeugd, gezondheid
- Natuur- en biodiversiteitsplan en " de groene mantel"
- Nieuwe cultuurnota
- Visie bibliotheekwerk
- Onderwijsachterstandenbeleid

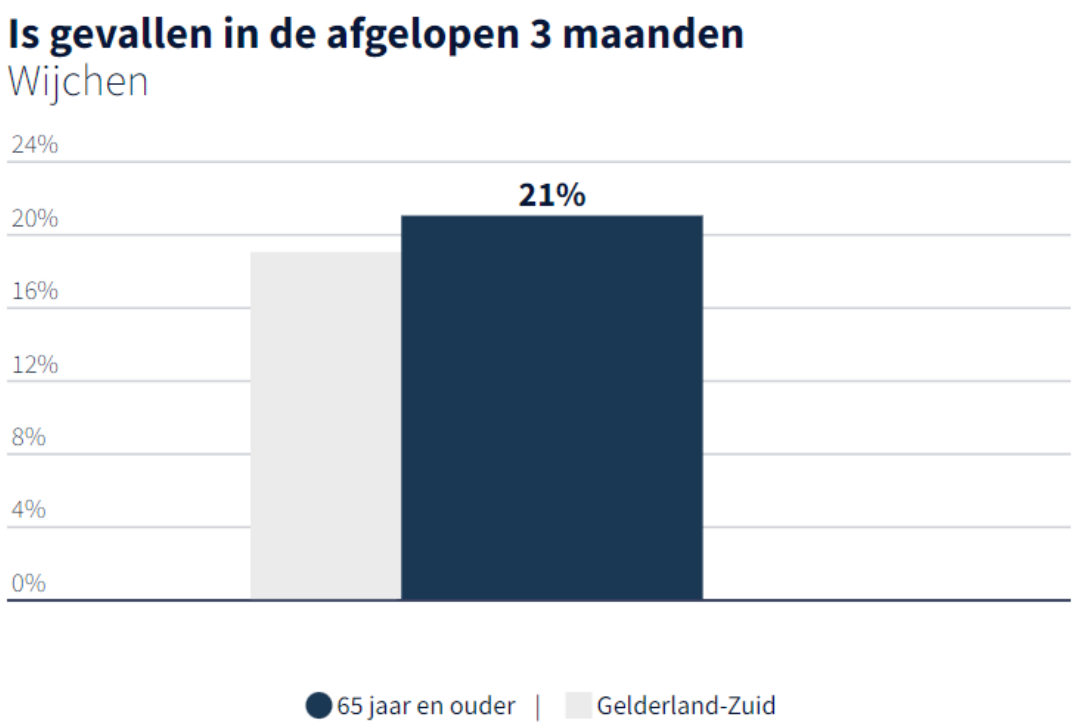
Bijlage 3 Data

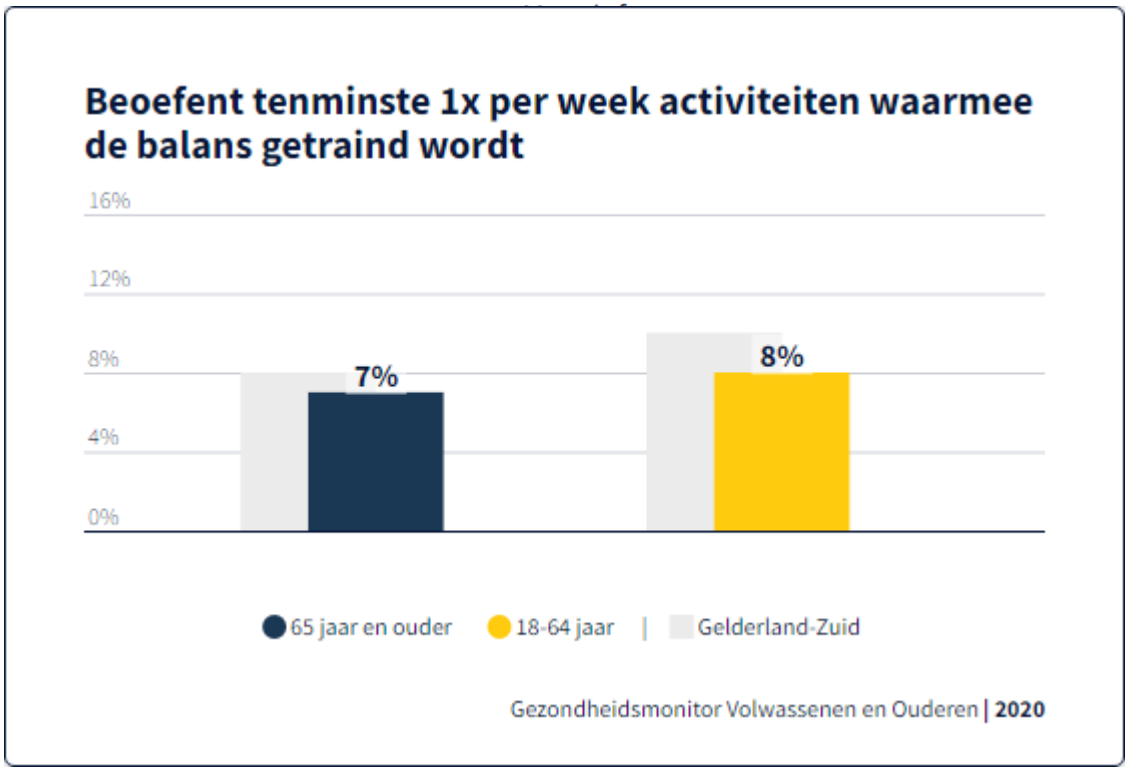
Overgewicht bij volwassenen

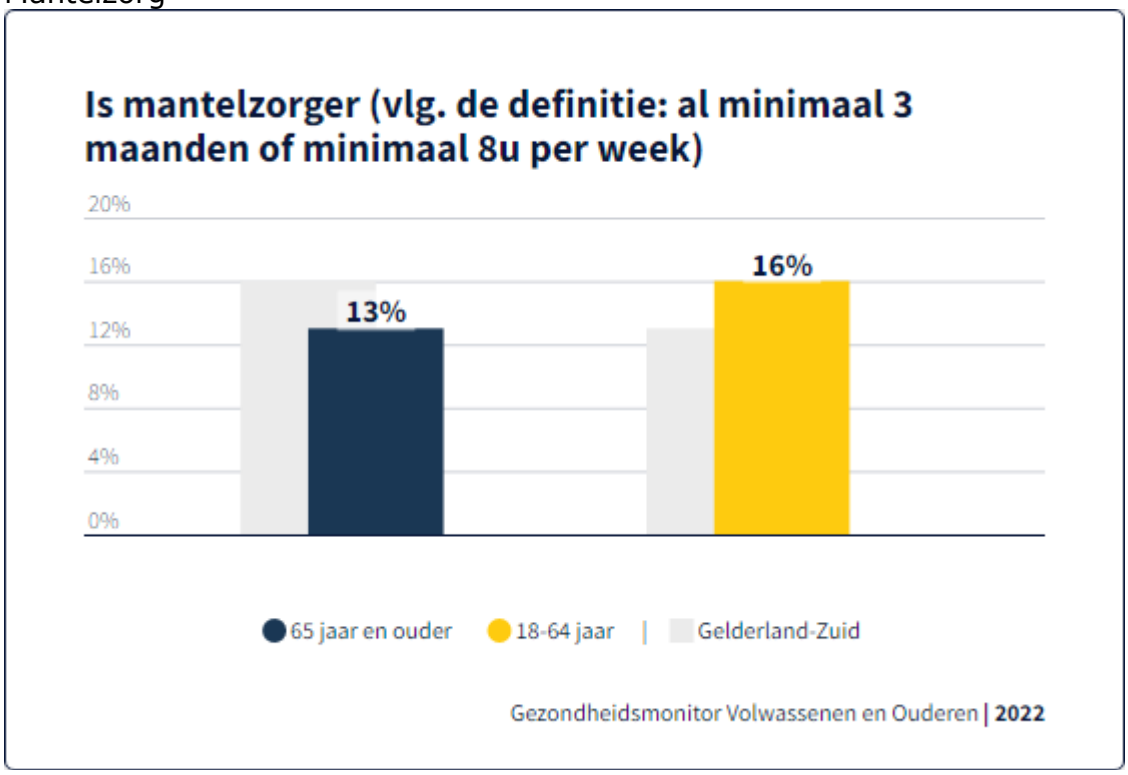
Voldoet aan de beweegrichtlijnen volwassenen

Is gevallen in de afgelopen 3 maanden
Wijchen
24%
20%
16%
12%
8%
4%
0%
21%
65 jaar en ouder
Gelderland-Zuid
Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen | 2020

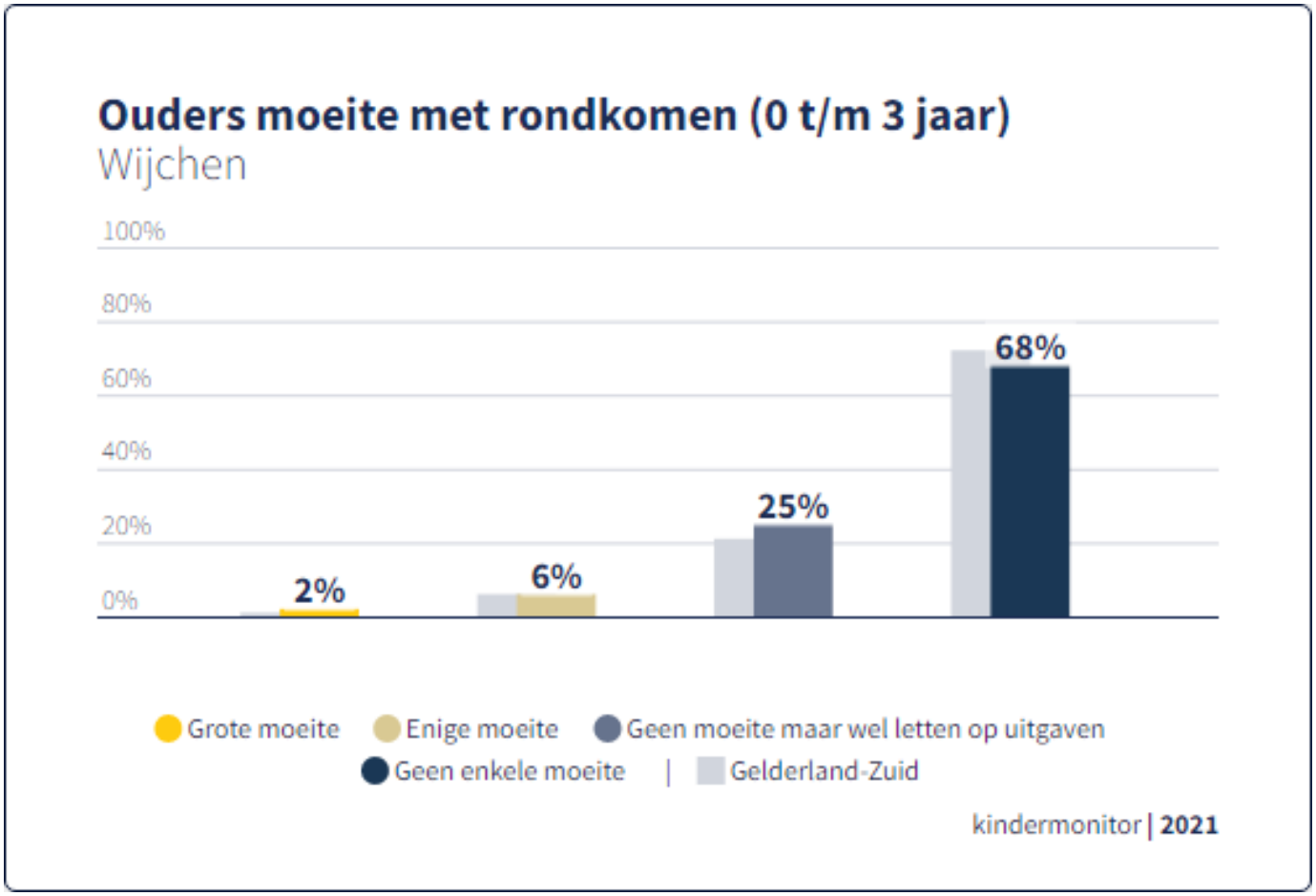

Beoefent tenminste 1x per week activiteiten waarmee de balans getraind wordt
16%
12%
8%
4%
0%
7%
8%
65 jaar en ouder
18-64 jaar
Gelderland-Zuid
Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen | 2020

Mantelzorg

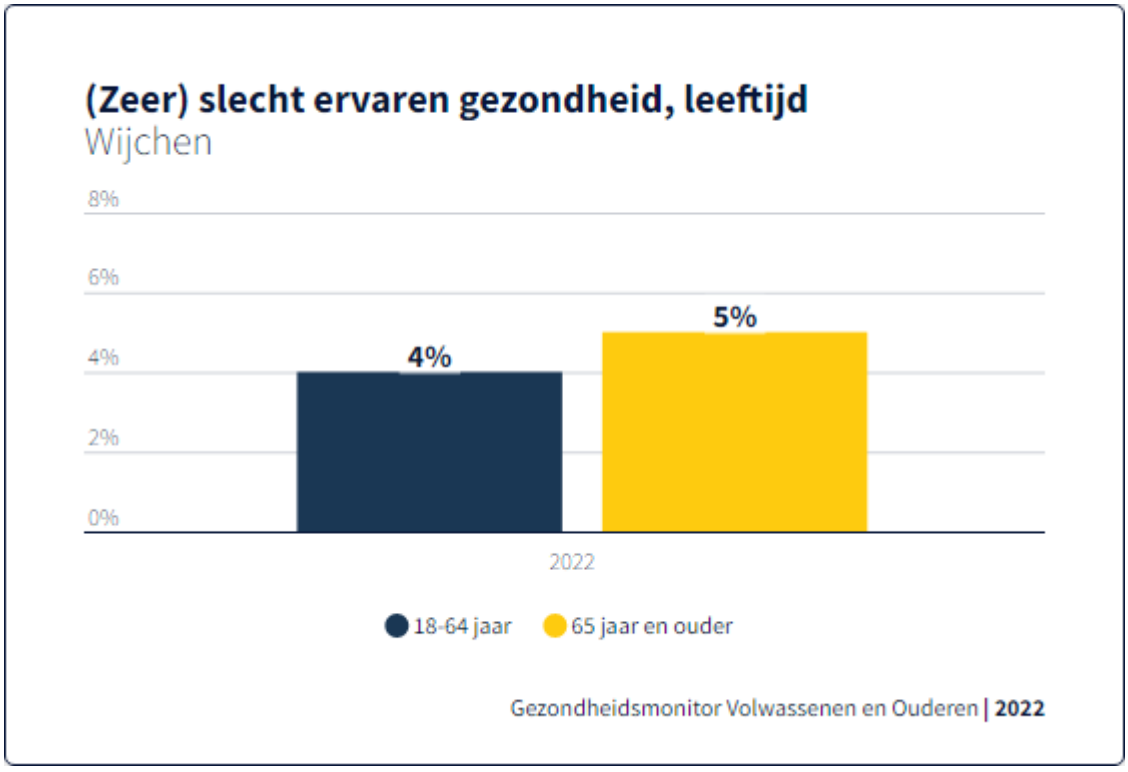

Kansrijke Start

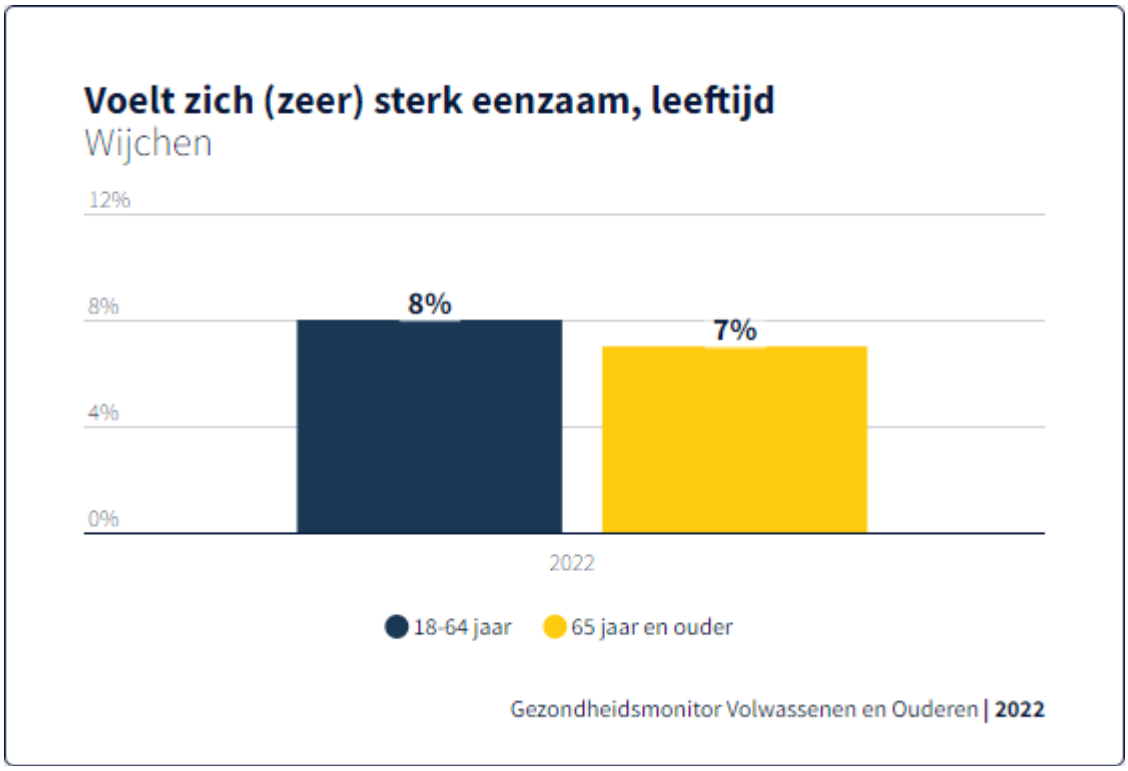

Ervaren Gezondheid

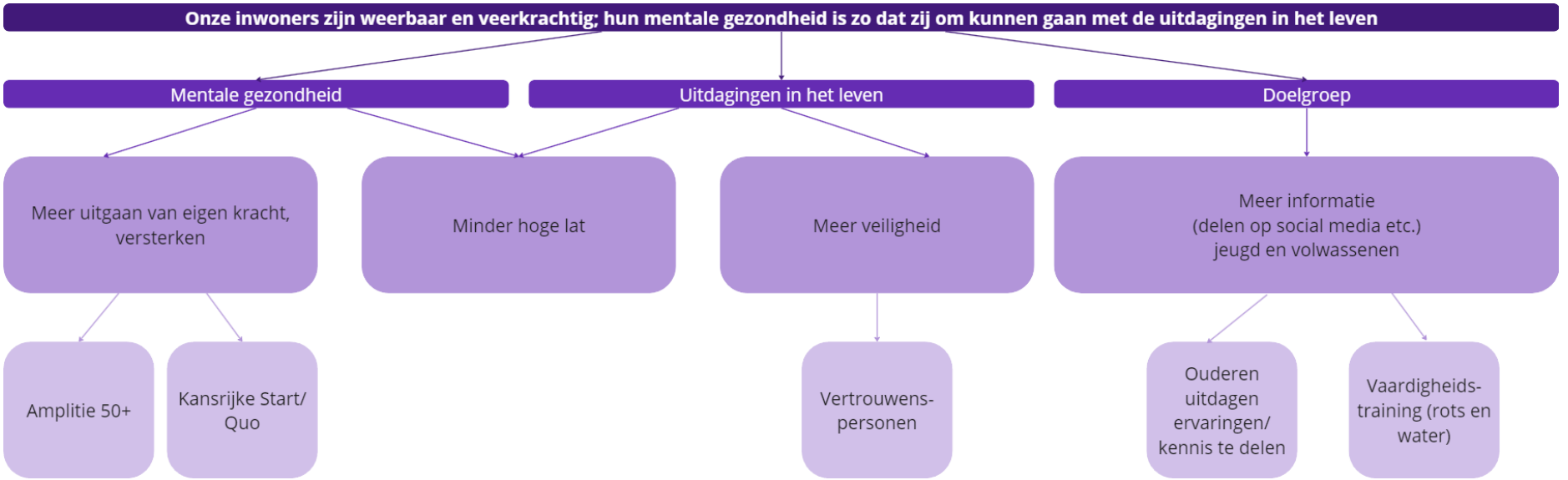
Eezaamheid

Voelt zich (zeer) sterk eenzaam, leeftijd
Wijchen
12%
8%
4%
0%
8%
7%
2022
18-64 jaar
65 jaar en ouder
Gezondheidsmonitor Volwassenen en Ouderen | 2022

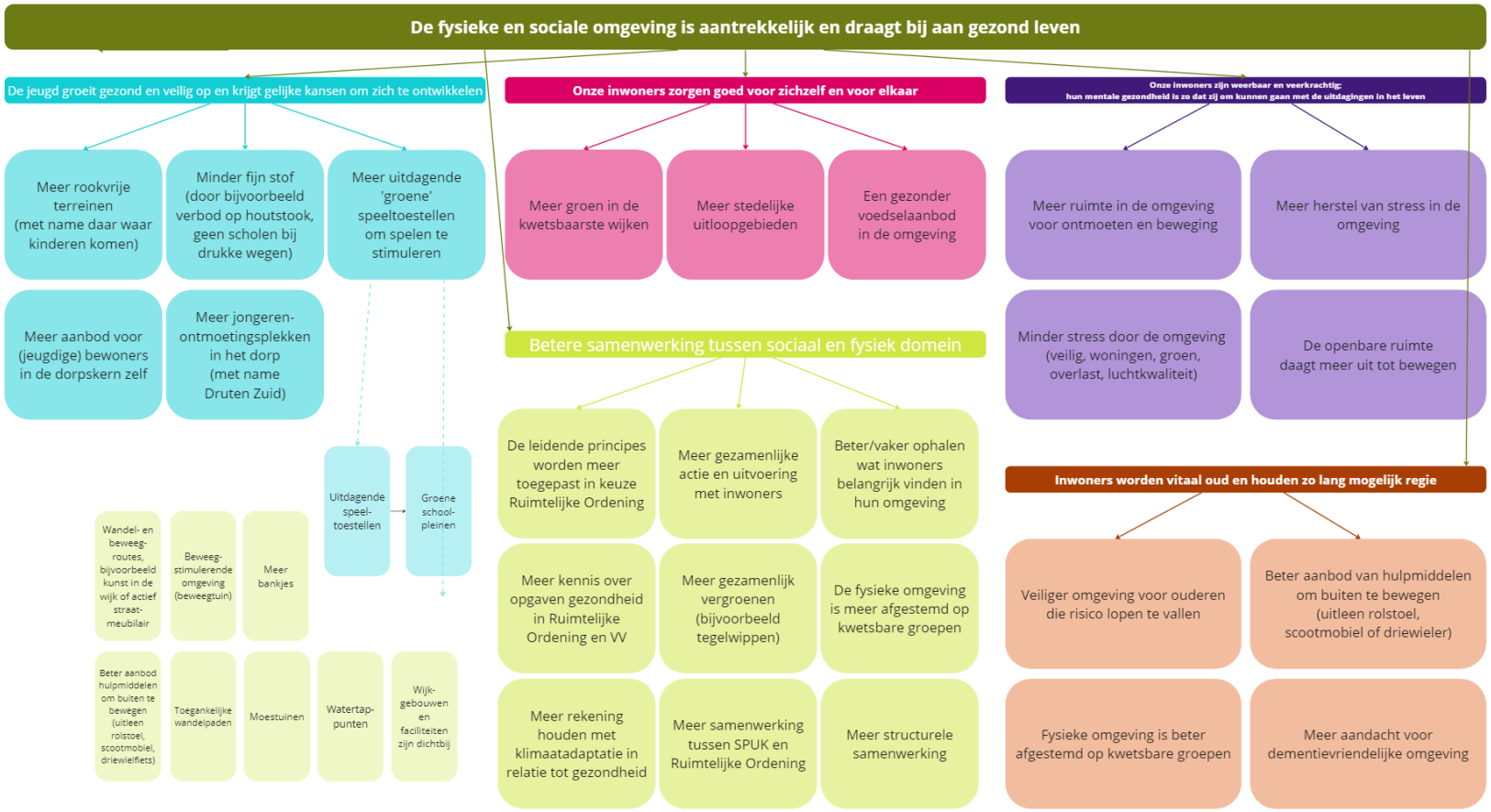
Bijlage 4 Overzicht van doelen en inspanningen

Onze inwoners zorgen goed voor zichzelf en voor elkaar
Zorgen voor zichzelf (gezond leven)
Zorgen voor elkaar
Inwoners voelen zich sociaal veilig
Inwoners hebben voldoende gezondheids-vaardighden
Er is meer ruimte voor zingeving (waar?)
Inwoners hebben een gezondere leefstijl (wat betreft bewegen, gewicht, alcohol, roken, stress)
Beter sociaal netwerk/ sociale cohesie
Belonen/bedanken voor zorg voor elkaar (en zichtbaar maken)
Betere toeleiding naar hulp bij stoppen met roken
Stimuleren inwoners-initiatieven
Bewegen en cultuur-participatie gericht op sociale cohesie
Onder-steuning vrijwilligers
Bijvoorbeeld mantelzorgcompliment
Inclusieagenda

Onze inwoners zijn weerbaar en veerkrachtig; hun mentale gezondheid is zo dat zij om kunnen gaan met de uitdagingen in het leven
Mentale gezondheid
Uitdagingen in het leven
Doelgroep
Meer uitgaan van eigen kracht, versterken
Minder hoge lat
Meer veiligheid
Meer informatie (delen op social media etc.) jeugd en volwassenen
Amplitie 50+
Kansrijke Start/ Quo
Vertrouwens-personen
Ouderen uitdagen ervaringen/ kennis te delen
Vaardigheids-training (rots en water)

Inwoners worden vitaal oud en houden zo lang mogelijk regie
Beeldvorming
Actief blijven
Eigen regie
Meer aandacht voor zingeving bij ouderen
Passend beweeg- en cultuuraanbod voor (kwetsbare) ouderen (ook dichtbij huis)
Stimuleren zelforganisatie en veerkracht waar mogelijk
Meer bewegen voor ouderen (uiten en binnen)
Aanbod kern dichtbij: bewegen senioren, old star tennis.
Welzijnsbezoeken: vraag en aanbod verbinden
Cultuuralliantie, kunstroute, muziek in de wijk, plaatselijke kunst
Vindplek van senioren, allochtonen die niet regie pakken
Vitaliteitsmarkt

De fysieke en sociale omgeving is aantrekkelijk en draagt bij aan gezond leven
De jeugd groeit gezond en veilig op en krijgt gelijke kansen om zich te ontwikkelen
Meer rookvrije terreinen (met name daar waar kinderen komen)
Minder fijn stof (door bijvoorbeeld verbod op houtstook, geen scholen bij drukke wegen)
Meer uitdagende 'groene' speeltoestellen om spelen te stimuleren
Meer aanbod voor (jeugdige) bewoners in de dorpskern zelf
Meer jongeren-ontmoetingsplekken in het dorp (met name Druten Zuid)
Uitdagende speel-toestellen
Groene school-pleinen
Wandel- en beweeg-routes, bijvoorbeeld kunst in de wijk of actief straat-meubilair
Beweeg-stimulerende omgeving (beweegtuin)
Meer bankjes
Beter aanbod hulpmiddelen om buiten te bewegen (uitleen rolstoel, scootmobiel, driewielfiets)
Toegankelijke wandelpaden
Moestuinen
Watertap-punten
Wijk-gebouwen en faciliteiten zijn dichtbij
Onze inwoners zorgen goed voor zichzelf en voor elkaar
Meer groen in de kwetsbaarste wijken
Meer stedelijke uitloopgebieden
Een gezonder voedselaanbod in de omgeving
Betere samenwerking tussen sociaal en fysiek domein
De leidende principes worden meer toegepast in keuze Ruimtelijke Ordening
Meer gezamenlijke actie en uitvoering met inwoners
Beter/vaker ophalen wat inwoners belangrijk vinden in hun omgeving
Meer kennis over opgaven gezondheid in Ruimtelijke Ordening en VV
Meer gezamenlijk vergroenen (bijvoorbeeld tegelwippen)
De fysieke omgeving is meer afgestemd op kwetsbare groepen
Meer rekening houden met klimaatadaptatie in relatie tot gezondheid
Meer samenwerking tussen SPUK en Ruimtelijke Ordening
Meer structurele samenwerking
Onze inwoners zijn weerbaar en veerkrachtig: hun mentale gezondheid is zo dat zij om kunnen gaan met de uitdagingen in het leven
Meer ruimte in de omgeving voor ontmoeten en beweging
Meer herstel van stress in de omgeving
Minder stress door de omgeving (veilig, woningen, groen, overlast, luchtkwaliteit)
De openbare ruimte daagt meer uit tot bewegen
Inwoners worden vitaal oud en houden zo lang mogelijk regie
Veiliger omgeving voor ouderen die risico lopen te vallen
Beter aanbod van hulpmiddelen om buiten te bewegen (uitleen rolstoel, scootmobiel of driewieler)
Fysieke omgeving is beter afgestemd op kwetsbare groepen
Meer aandacht voor dementievriendelijke omgeving